

הלכות שבנים פרק ב

א. חצרות הכפרים, שכל אחד ואחד בונה לו בית ונמצאת החצר שבין הבתים משתפת לכל בני הבתים הרי יש לכל פתח ופתח ארבע אמות לפניו, ברחב כל הפתח. והנשאר מן החצר אם יש בו ארבע אמות על ארבע אמות לכל שתף ושתף, חולקין אותה; ואם לאו, אין חולקין אותה, שכל חצר שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות, אינה קרויה חצר כמו שבארנו.

ב. ביצד: היו שני שתפין, לזה שני בתים ולזה בית אחד זה שיש לו שני בתים, מודדין לו מן החצר ארבע אמות לכל בית ובית על רחב הפתח, אפלו היה עשר אמות; וזה שיש לו בית אחד, נותנין לו ארבע אמות ברחב פתחו לפני פתחו. והנשאר מן החצר אם יש בו שמונה אמות כדי שיהיה לזה ארבע אמות על ארבע אמות ולזה ארבע אמות על ארבע אמות, חוץ משלפתחים יש בה דין חלקה, וחולקין; פחות מזה, אין בה דין חלקה.

ג. בית שיש לו פתחים רבים מכל רוחותיו, יש לו ארבע אמות לכל רוח; ואם יחד לו פתח, אין לו אלא ארבע אמות כנגד פתחו.

ד. אכסדרה אם אפשר לו להכנס לתוכה במשאו, אין לה ארבע אמות; ואם לאו, יש לה ארבע אמות: שלא אמרו שיש לכל פתח ארבע אמות, אלא כדי לפרק משאו שם.

ה. בית שער או מרפסת, יש להם ארבע אמות; היו חמשה בתים פתוחים למרפסת, והמרפסת פתוחה לחצר אין לה אלא ארבע אמות.

ו. לול שלתרנגולים, אין לו ארבע אמות. בית חציו מקרה וחציו אינו מקרה, בין שקרויו לפנים או כלפי חוץ אין לו ארבע אמות. בית סתום, יש לו ארבע אמות; פרץ את פצימיו, אין לו ארבע אמות.

ז. בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות, אין לו ארבע אמות בחצר; אלא אם יש בכל החצר ארבע אמות לזה, וארבע אמות לזה עד פתח הבית הזה חולקין. והזבל שלחצר, מתחלק לפי הפתחים; אבל האכסניה שלמלך, לפי בני אדם.

ח. השתפין שרצו לחלק דבר שאין בו דין חלקה, אף על פי שהן מפסידין את שמו חולקין. ובכתבי הקדש אף על פי שרצו, לא יחלקו. במה דברים אמורים, בכרך אחד; אבל בשתי כריכות אם רצו לחלק, חולקין.

ט. מקום שאין בו דין חלקה, שרצו השתפין לחלקו אף על פי שקנו מידם שרצו, כל אחד מהן יכול לחזור בו: שזה קנין דברים הוא, כמו שבארנו. אבל אם קנו מידם שזה רצה ברוח פלונית, וזה רצה ברוח פלונית אינן יכולים לחזור. וכן אם הלך זה בעצמו והחזיק בחלקו, וזה בעצמו והחזיק בחלקו אף על פי שלא קנו מידם, אין אחד מהם יכול לחזור בחברו.

י. האחין שחלקו, ועשו ביניהם גורל כיון שעלה הגורל לאחד מהן, קנו כלן: בהנחה שנעשת להם ששמעו זה מזה לדבר שהספיקו עליו, גמר כל אחד מהן ומקנה לחברו.

יא. האחין שחלקו, הרי הן כלקוחות זה מזה; ואין להם דרך זה על זה, ולא סלמות זה על זה, ולא חלונות זה על זה, ולא אמת המים זה על זה: שכיון שחלקו, לא נשאר לאחד מהן זכות בחלק חברו.

יב. לפיכך יש לו לומר לאחיו, כשהיתה השדה הזאת בלה לאחד, היתה מעביר בה אמת המים הזאת ממקום למקום; אבל עתה שנעשה זה חלקי, יש לי להסיר אמת המים מעלי. וכן סותם החלון המשקיף על חלקו, ובונה בצד הסלם, אף על פי שהוא מבטל את תשמישו.

יג. והוא הדין בשנים שקנו שדה מאחד, וחלקו לא נשאר לאחד מהם זכות בחלק חברו, ומפסיק אמת המים מחלקו, וסותם החלונות. אבל שנים שקנו שדה משני אחים, או משני אנשים אין לאחד מהם להפסיק אמת המים, ולא לשנות דבר מן הנזקים שהחזיקו בהן המוכרין.

יד. חצר השתפין שיש בה דין חלקה, או שחלקוה ברצונם אף על פי שאין בה דין חלקה יש לכל אחד מהן לכף את חברו לבנות הכותל באמצע, כדי שלא יראה חברו בשעה שמשתמש בחלקו: שהזק ראייה, הזק הוא; ואין לו חזקה בחצר, אלא אף על פי שעמדו כך שנים רבות בלא מחצה, כופהו לעשות מחצה בכל עת שירצה.

טו. רחב מקום הכותל, משלשניהם. וכמה יהיה רחבו, הכל כמנהג המדינה, ואפלו נהגו לעשות מחצה ביניהם בקנים ובהוצין, ובלבד שלא יהיה בה אויר שיסתכל בו ויראה את חברו.

טז. כמה גבה הכותל, אין פחות מארבע אמות; וכן בגנה, כופהו להבדיל גנתו מגנת חברו במחצה גבוהה עשרה טפחים. אבל בבקעה, אין צריך להבדיל בקעתו מבקעת חברו אלא במקום שנהגו.

יז. רצה להבדיל בקעתו מבקעת חברו פונס לתוך שלו, ובונה, ועושה חזית כמו אמה בסיד מבחוץ, כדי להודיע שהכותל שלו; לפיכך אם נפל הכותל, המקום והאבנים שלו. ואם עשו מדעת שניהם בונים הכותל באמצע, ועושין חזית מכאן ומכאן; לפיכך אם נפל הכותל, המקום והאבנים שלשניהן.

יח. המוכר גנה לחברו סתם, והיתה מערבת עם גנות אחרות כופין את הלוקח לבנות את הכותל ביניהם, ואפלו במקום שנהגו שלא לגדר בגנות. אבל אם מכר בקעה סתם אין מחיבים אותו לגדר, אלא במקום שנהגו.

יט. מקום שנהגו לבנות הכותלים המבדילין בחצרות או בגנות באבנים שאינן גזית, זה נותן שלושה טפחים וזה נותן שלושה טפחים; בגזית, זה נותן טפחים ומחצה וזה נותן טפחים ומחצה; בכפיסין, זה נותן טפחים וזה נותן טפחים; בלבנים, זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה. וכל השעורין האלו, עבי הכותל עם הסיד.

כ. והואיל ומקום הכותל משלשניהם אם נפל הכותל, הרי המקום והאבנים שלשניהם. ואפלו נפל לרשות אחד מהן, או שפנה אחד מהן את כל האבנים לרשותו, וטען שמכר לו

חִבְרוּ חֶלְקוֹ, אוּ נְתָנוּ לוֹ בְּמִתְנָה אִינוּ נֶאֱמָן ; אֵלֶּא הֲרִי הֵן בְּרִשׁוֹת
שְׁנֵיהֶם, עַד שְׂכִיבִיא רְאִיָּה.